

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK KALİTESİ, FİNANSAL REFAH VE ÖZNEL REFAHLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

Melike AKTAŞ ÖZDEMİR¹, Zeynep ÇOPUR²

Öz

Bu çalışma, evli bireylerin evlilik kaliteleri, finansal refahları ve öznel refahları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip 18 yaş ve üzeri evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılan ve Google formlar aracılığıyla hazırlanan ankete çevrim içi katılmayı kabul eden 504 (%54.4 kadın, %45.6 erkek) evli bireydir. Çalışmaya katılan bireylere sosyal medya platformları (Whatsapp, Instagram, Facebook vb.) aracılığıyla ulaşılmıştır. Çalışmanın araştırma formunda, bireylerin sosyo-demografik özelliklerini ölçmeye yönelik soruların yanı sıra, Gürel ve Çopur (2020) tarafından geliştirilen "Evlilik Kalitesi Ölçeği", Lui ve Fernando (2018) tarafından geliştirilen "Öznel Refah Ölçeği" ve Consumer Financial Protection Bureau (2015) tarafından geliştirilmiş olan "Finansal Refah Ölçeği" yer almaktadır. Araştırma sonuçlarına göre evli bireylerin evlilik kalitesi ile öznel refah ve finansal refah düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evlilik kalitesi, finansal refah, öznel refah

JEL Sınıflaması: D1, D10, D14, J12

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MARITAL QUALITY, FINANCIAL WELL-BEING, AND SUBJECTIVE WELL-BEING OF MARRIED INDIVIDUALS

Abstract

This study was planned and conducted to examine the relationship between marital quality, financial well-being, and the subjective well-being of married individuals. The population of the study consists of married individuals aged 18 and over, living in different provinces of Turkey with various socioeconomic status. On the other hand, the sample of the study consists of 504 married individuals (54.4% female, 45.6% male), which were reached by the snowball sampling method, and agreed to participate in the online questionnaire prepared through Google forms. The participants were contacted through social media platforms (Whatsapp, Instagram, Facebook, etc.). Also, the research form of the study not only includes questions to measure the socio-demographic characteristics of individuals but also the "Marital Quality Scale" developed by Gürel and Çopur (2020), the "Well-Being Scale" developed by Lui and Fernando (2018), and the "Financial Well-Being Scale" developed by the Consumer Financial Protection Bureau (2015). According to the results of the study a positive significant relationship was found between the marital quality of married individuals and their subjective well-being and financial well-being.

Keywords: Marital quality, financial well-being, subjective well-being

JEL Classification: D1, D10, D14, J12

* Bu araştırma 20-22 Kasım 2022 tarihlerinde düzenlenen 5. Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, melike.aktas@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9493-5055

² Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, copur@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1456-0522

1. Giriş

Aile birçok toplumun temel yapı taşını oluşturan en küçük birim olarak kabul edilmektedir. Ailenin oluşmasında ise evlilik oldukça önemli bir olgudur. Evlilik insanlığın idamesinde önemli yeri olan, toplumsal yaşama oryantasyonu sağlayan ve uzun vadeli ilişkileri içinde barındıran bir kurum olarak görülmektedir (Bacanlı, 2001; Kansız & Arkar, 2011). Evlilik geçmişten günümüze süren bir uygulama olmakla birlikte anlamı zamanla değişmiş olabilir (Arshad vd., 2014, s. 83). Evlilik öncesinde birey olarak varlığını sürdüren “kadın ve erkek”, evlilik olgusuyla birlikte karı-koca rollerini üstlenerek “dünyada birlikte var olmak” anlayışıyla yeni bir yaşam tarzıyla toplumda yer almaktadır. Evlilik olgusu “ben” algısını “biz” zihniyetine dönüştürmektedir. Evliliğin temeli bireylerin bütünleşmesiyle sağlamlaşmakta ve bu anlamda evlilik özel bir düzen olarak karşımıza çıkmaktadır (Özügürlü, 1996, s. 62-65).

Evlilik, bireysel ve ortak faydalar elde etmek isteyen iki kişi tarafından tasarlanan, oluşturulan, düzgün işleyen ve ömür boyu sürmesi beklenen bir kurumdur (Friedman, 2020). Evlilik, barış, mutluluk ve güçlü aile ilişkilerinin gelişimi için sevgi ve sorumluluk içeren bir taahhüttür (Hashmi vd., 2007, s. 19). Kısaca evlilik, karşılıklı derin sadakat duygusunu barındıran iki kişi arasındaki güçlü duygusal ilişkiyi ifade etmektedir. Evlilik kurumunun kendinden beklenen işlevleri karşılayabilmesi, evliliklerin kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Evlilik ilişkisinin sağlamlığı ve daimiliği için çiftlerin fiziksel ya da psikolojik birtakım gereksinimlerinin karşılanması gerekmektedir. Bu gereksinimlerin karşılanması evlilik kalitesine önemli ölçüde etki etmektedir (Özaydınlık, 2014, s. 2).

Evlilik kalitesi, önceleri yaşam kalitesi çalışmalarını desteklemek için ortaya çıkmış olup uzun zamandır süregelen çoğu aile çalışmalarının temel unsuru olarak literatürde yerini almıştır (Spanier & Lewis, 1980, s.825). Evlilik kalitesi, evli bireylerin evliliklerine ilişkin hissettiklerinin bütünüdür (Glenn, 1998; 570). Benzer bir tanımla, Spanier ve Lewis’e göre evlilik kalitesi, evli bireylerin evliliklerinin farklı boyutlarına yönelik öznel algılarıdır (Spanier & Lewis, 1980). Evlilik kalitesi, evlilik ilişkisini oluşturan olumsuz durumlar ve olumlu duygulardan oluşan, ilişkinin farklı yönlerini içinde barındıran bir kavramdır (Çetinkaya, 2022, s. 51). Evlilik, sadece duygusal boyutu içerisinde barındırmaz bunun yanında ekonomik birliktelik ve sosyal güvenlik ağıdır (Wilcox, 2009; Çopur & Eker, 2014).

Evlilik kalitesine ilişkin yapılan çalışmalar ve alanyazın incelendiğinde, konunun oldukça farklı açılardan ele alındığı görülmekle birlikte evlilik kalitesi ile bağdaştırılan faktörlerin önem sıralamasının değişkenlik gösterdiği dikkat çekmektedir.

Bu faktörler arasında “gelir, istihdam, borç, mal varlığı” gibi boyutlarıyla ekonomik faktörler önemli olarak karşımıza çıkmakta ve evlilik kalitesine etki etmektedir. Özellikle son yıllarda “sağlıklı ve başarılı” bir evlilik ilişkisinin ekonomik yoksulluk veya iyi olma, finansal zorluk yaşanıp yaşanmaması gibi konularla ilişkisi araştırmalara konu olmaktadır. Bir diğer ifadeyle, modern evlilik yaşantısından ayrılması düşünilemeyen bir boyut olarak ekonomi literatürde ve günlük yaşantıda karşımıza çıkmaktadır (Wilcox, 2009; Clark & Gray, 1991).

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de birçok nedenle ekonomik sıkıntılar yaşanmaktadır. Yaşanan bu ekonomik sıkıntılar aileleri derinden etkilemekte ve evlilik kalitesi üzerindeki etkisi yadsınamaz boyutlara ulaşmaktadır. Örneğin satın alma gücündeki yetersizlik, işsizlik, yaşam standardını düşürme gibi çeşitli tüketim alışkanlıklarının sınırlandırılması sonucunda evli bireyler üzerinde oluşan finansal stres evlilik kalitesini etkilemektedir (Gürel & Çopur, 2021). Evlilik içerisinde eşlerin para idaresine ilişkin algıları, aile yaşantısı kalitesini ve devamlılığını sağlama noktasında önemlidir. Bireyler, eşlerinin para idaresine ilişkin olumsuzluk hissettiklerinde, daha düşük düzeyde evlilikte mutluluk belirtmektedir (Britt vd., 2008). Genel olarak, finansal konular üzerindeki çatışmalar, modern evlilik yaşantısındaki en önemli sorunlardan biridir (Papp vd., 2009). Yapılan bir çalışmaya göre, ekonomik güçlüğü evlilik sorunları üzerinde doğrudan etkisi olduğu tespit edilmiştir (Aytaç & Rankin, 2009). Kodan’ın 2013 yılında yapmış olduğu çalışmada, aylık gelir arttıkça bireylerin yaşam doyumlarında artış olduğu ve dolayısıyla bireylerin evlilik kalitesinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kodan, 2013). Bu anlamda araştırma sonuçlarını referans alarak evli bireylerin finansal refahlarının, evlilik kalitesini etkileyebilecek önemli bir faktör olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Geçmişte mutluluk ve tatminle ilişkilendirilen finansal refah, günümüzde kişilerin gelirlerinden duydukları doyum, gereksinimlerini giderme, yaşam standardını yükseltme ve ekonomik açıdan güvende olma gibi maddi ve manevi bileşenlerin bütünü şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Taft vd., 2013, s. 65). Consumer Financial Protection Bureau [CFPB] Raporu’nda (2015) finansal refahı “bir bireyin mevcut ve gelecekteki finansal zorunluluklarını tamamıyla karşılayabilme, finansal geleceği hakkında güvende hissedebilme ve hayattan keyif almasını sağlayacak tercihler yapabilme durumu” şeklinde tanımlamıştır (CFPB, 2015; 18). Grable, Britt ve Cantrell (2007) yaptıkları çalışmada, evlilikte finansal memnuniyeti yüksek olan bireylerin boşanmayı diğerlerine kıyasla “daha az” düşündüğünü belirlemiş olup bu durumun evlilik ilişkisindeki önemini ortaya koymuştur (Grable, Britt & Cantrell, 2007).

Halihazırda finansal sorumluluklarını tam anlamıyla karşılayabilen, gelecek yaşantısı için finansal olarak güven içerisinde olan bireylerin finansal refahları daha yüksek olacak ve bunun sonucunda öznel refahı da yüksek olacaktır (CFPB, 2015).

Yaşam kalitesi, mutluluk, öznel refah ve memnuniyet kavramları literatürde sıkça birbiri yerine kullanılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bahsi geçen kavramlar, sosyal kavramları, süreçleri ve hareketleri anlamak için literatüre zengin damarlar sağlamaktadır (Fattore, 2020). Bu damarlardan biri olan öznel refah, bireyi temel alarak, aile, hane halkı gibi küçük grupların değerlendirilmesinde öne çıkan bir kavramdır (Zapf, 1984). Öznel refah kavramı ilk kez Diener (1984) tarafından kullanılmıştır. Öznel refah kavramı, bireyin hayatının kendisi için ne kadar iyi gittiğini ifade etmektedir (Bognar, 2005, s. 566). Evlilik ve öznel refah arasında karşılıklı bir ilişki vardır ve evlilik ilişkisi öznel refahı etkilemektedir (Diener, 1984). Evli bireylerin öznel refahları daha yüksektir (Seligman, 20017). Literatürde yer alan çalışmalarda evli olmak, sağlık durumunun iyi olması ve ekonomik bileşenlerin mutluluğu arttırdığı belirlenmiştir (Çopur & Eker, 2014; Gürel & Çopur, 2020; Gürel, 2016; Kansky & Diener, 2017).

Literatürde öznel refah ve mutluluk kavramlarının yerine kullanılan ve yaşam kalitesinin önemli bir bileşeni olarak değerlendirilen yaşam doyumu; iş, evlilik, arkadaşlık ilişkileri gibi farklı yaşam alanlarından duyulan doyuma göre ayrışarak özel bir hale gelmektedir (Yetim, 2001). Birey sürdürdüğü yaşamı hakkında genel olarak değerlendirme ya da bilgilenme adına evlilik, iş hayatı gibi farklı yaşam alanlarına dair düşünce sahibi olmalıdır. Hayatın evlilik, iş gibi farklı sahalarının her birinden duyulan tatmin, yaşamın bütününden duyulan tatmini çeşitli açılardan etkileyebilmektedir. Bunun yanı sıra bahsi geçen etkileşimin düzeyine dair kesin bilgiler olmamakla birlikte, literatürde çalışmalar sürdürülmektedir. Örneğin; birey mutlu bir evliliğe sahip olup daha az öznel refaha ya da yüksek öznel refah düzeyine sahip olup mutsuz bir evlilik algısı içerisinde olabilmektedir (Veenhoven, 2012). Bu doğrultuda; öznel refahı bir yapboza benzeterek bütünü, parçaların bir araya gelmesinden daha fazlasına atıfta bulunduğu ve evlilik, iş, arkadaşlık gibi yaşamın farklı alanlarından edinilen doyumun her birinin bir bütün olarak öznel refaha ilişkin ipuçlarını içinde barındırdığı söylenebilmektedir (Headey, Veenhoven ve Wearing, 1991).

Her toplumda ve her çağda, aile dolayısıyla evlilik kurumunun en önemli fonksiyonları arasında aile üyelerinin ekonomik gereksinimlerinin giderilmesi yer almaktadır (Özgüven, 2010). Çeşitli etkenlerle beraber, bireylerin yaşamlarını idame ettirdikleri toplumun ekonomik düzeyi, gelir dağılımı ve refah düzeyi toplumda yaşayan kişilerin yaşamlarından aldıkları doyum etkilemektedir (Veenhoven, 2012).

Birbiri ile ilişkisi yadsınamayacak olan evlilik kalitesi, finansal refah ve öznel refah kavramlarının bir arada incelenmesi araştırmanın özünü oluşturmaktadır. Daha önce finansal refah, öznel refah ve evlilik kalitesi ile birlikte incelenmemiş olup, bu çalışmanın literatürde yer alarak alana ve gelecek çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu çalışma evli bireylerin evlilik kalitesi düzeyleri ile finansal refahları ve öznel refahları arasında bir ilişki olup olmadığını ve finansal refahlarının evlilik kalitesi ile öznel refahları arasındaki ilişkide aracı etkisi bulunup bulunmadığını incelemek amacıyla planlanmıştır.

Buradan hareketle bu araştırmada;

1. Değişen dünyada evli bireylerin evlilik kaliteleri ile finansal refahları arasındaki ilişki belirlenecektir.
2. Evli bireylerin evlilik kaliteleri ile öznel refahları arasındaki ilişki belirlenip bu ilişkiye finansal refahın aracılık edip etmediği belirlenecektir.
3. Evlilik kalitesinin artırılmasına yönelik hem araştırma hem de uygulama alanlarında önerilerde bulunulacaktır. Böylece uzmanlar ve diğer ilgililer eliyle, toplumda evlilik ve aile kurumunun güçlendirilmesi, evlilik kalitesinin, finansal ve öznel refahın artırılmasına katkı sunulacaktır.

2.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip 18 yaş ve üzeri evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılan ve Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli etik kurul izni alınarak Google formlar aracılığıyla hazırlanan ankete çevrimiçi katılmayı kabul eden 504 evli bireydir. Çalışmaya katılan bireylere araştırmacının network'ü ve sosyal medya platformları (Whatsapp, Instagram, Facebook vb.) aracılığıyla ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin %54.4'ünü kadın, %45.6'sını erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları min=19 ile max=77 yaş arasında olup ortalama $M=37.6$ ($SD=11.63$)'dir. Katılımcıların aylık hane gelirleri min=800TL ile max=30.000TL arasında olup, ortalama $M=6452.59$ TL ($SD=3762.95$)' dir. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin diğer bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

2.2. Veri Toplama Yöntemi ve Ölçme Araçları

Çalışmada veri toplama yöntemi ve aracı olarak hazırlanan çevrim içi anket formunda araştırmanın amacı, araştırma formu aracılığıyla toplanan verilerin bilimsel amaçla

kullanılacağı, bilimsel etik kuralları doğrultusunda, gizlilik içinde değerlendirileceği ve başka bir amaçla kullanılmayacağı belirtilerek araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden evli bireyler araştırma kapsamına alınmıştır. Bu araştırma kapsamında evli bireylerden veri toplamak amacıyla üç ölçme aracı kullanılmıştır.

2.2.1. Bağımlı Değişkenler

Evlilik Kalitesi: Evlilik kalitesini ölçmek amacıyla Gürel ve Çopur (2020) tarafından geliştirilen Evlilik Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır (Gürel, 2016; Gürel ve Çopur, 2020). Geliştirilen ölçekte 3'lü likert tipli derecelendirmeli "bana uygun değil=1, kısmen uygun=2, bana uygun=3", 9 adet reverse (olumsuz/negatif anlamlı cümle) olmak üzere toplam 42 madde bulunmaktadır (örn, Eşimin desteğini arkamda hissederim). Ölçek "uyum", "bıkkınlık", "destek", "sevgi", ve "çatışma" olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır EKÖ'nün 5 faktörlü yapıya sahip olmasının yanında, tek faktörlü bir yapıya da sahip olduğu ve bu sebeple EKÖ'nün toplam puanının kullanılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 126, en düşük puan ise 42'dir ve yüksek puan evlilik kalitesinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.96$ olarak belirtilmiştir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=.95$ olarak hesaplanmıştır.

2.2.2. Bağımsız Değişkenler

Öznel Refah: Lui ve Fernando (2018) tarafından geliştirilen ve kullanımı için araştırmacılardan izni alınan "Öznel Refah Ölçeği" (The Well-Being Scale-WeBS) kullanılmıştır. Ölçek 29 madde ve "Finansal", "Fiziksel", "Sosyal," "Hedonik" ve "Eudaimonik" olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır (örn, Karşılaştığım çoğu sorunu çözebileceğime dair kendime güveniyorum). Maddelerden; 2, 3, 4 ve 5. maddeler finansal alt boyutu; 1, 6, 7, 8, 9 ve 16. maddeler fiziksel alt boyutu; 11, 12, 13 ve 18. maddeler sosyal alt boyutu; 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. maddeler eudaimonik alt boyutu; 27, 28 ve 29. maddeler ise hedonik alt boyutu ölçmektedir. 6'li likert tipinde hazırlanan ölçekte "1 Kesinlikle Katılmıyorum" u, "6 Kesinlikle Katılıyorum" u ifade etmektedir. Ölçeğin toplam puanları 29 ile 174 arasında değişmekte ve 20 puan düşük öznel refah düzeyini belirtirken, 174 puan yüksek düzeyde öznel refah seviyesini göstermektedir. Araştırmada ölçeğin toplam puanı kullanılmıştır (Lui & Fernando, 2018). Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=.98$ olarak hesaplanmıştır. Faktör yük değerlerinin ise .65 ile .88 arasında değiştiği bulunmuştur.

Finansal Refah: Evli bireylerin finansal refahını ölçmek amacıyla Consumer Financial Protection Bureau (CFPB-Tüketici Mali Koruma Bürosu) (2015) tarafından geliştirilen, kullanıcılara açık olarak sunulan (https://files.consumerfinance.gov/f/documents/bcftp_fin-well-being_full-scorecard.pdf), Çopur ve Ruiz_Menjívar (2018) tarafından geçerlik ve güvenilirlik hesaplaması yapılarak kullanılan “Finansal Refah Ölçeği”nden yararlanılmıştır. CFPB finansal refah Ölçeği, ilk altı soru için “0= hiç, 1= çok az, 2= biraz, 3= çok iyi, 4= tamamen” ve son dört soru için “0= hiçbir zaman, 1= nadiren, 2= bazen, 3= sık sık, 4= her zaman” olmak üzere on adet 5’li likert tipi ifade içermektedir (örn, Beklenmedik büyük bir harcama ile başa çıkabilirim). Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.74$ olarak belirtilmiştir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha=.78$ olarak hesaplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Evli bireylerin kişisel bilgilerini (cinsiyet, yaş, aylık toplam hane geliri, eğitim düzeyi, eşin eğitim düzeyi, çalışma durumu, eşin çalışma durumu, ailedeki kişi sayısı, evlilik yılı, çocuk sayısı, ev, otomobil sahibi olma durumu ve gelir algısı) belirlemeyi amaçlayan sorulara yer verilmiş olup “gelir” evlilik kalitesi ile öznel refah arasındaki ilişkide finansal refahın aracı etkisi analizinde bağımsız değişken olarak ele alınmıştır.

2.3. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Araştırmanın verileri SPSS.24 paket programında değerlendirilmiştir. Katılımcılara ilişkin sosyo-demografik bilgiler frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerle ifade edilmiştir. Katılımcıların evlilik kalitesi, finansal refah ve öznel refahları arasındaki ilişkisi ve finansal refahın aracı rolü değişken sayısı az ve gözlenen puana dayalı olarak hiyerarşik regresyon yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizlerden elde edilen sonuçlar %95 güven aralığında ve $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Çalışma kapsamında 274’ü kadın (%54.4) ve 230’u erkek (%45.6) olmak üzere toplam 504 katılımcı yer almaktadır. Katılımcıların ortalama $M=37$ ($SD=11.62$) yaşında (min.=19, mak.=77) olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya dahil olan bireylerin %30.2’si lisans mezunu olup eşlerinin de lisans mezunu olduğunu belirtenlerin oranı %26.4’tür. Katılımcıların yarısından fazlası (%54.6) tam gün çalıştığını ifade etmiştir. Yine katılımcıların yarısından fazlası (%57.1) eşlerinin de tam gün çalıştığını belirtmiştir. Çalışmada yer alan bireylerin aylık gelirlerinin ortalama $M=6.452,29$ TL ($SD=3762.95$) olduğu bulunmuştur.

“Türkiye’deki diğer ailelerle kıyasladığımızda gelir düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna katılımcıların yarısından biraz fazlası (%53.2) ortalama düzeyinde yanıtını vermiştir. Araştırmaya katılan bireylerin ailelerinde ortalama $M=3$ ($SD=1.5$) kişi olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların ortalama evlilik süresi $M=13$ ($SD= 11.13$) yıldır. Bireylerin çocuk sayısına bakıldığında, en fazla 9 çocuk sahibi oldukları görülmüş, ortalama yaklaşık $M=2$ ($SD=1.55$) çocuktur. Katılımcıların yarısından fazlasının konut sahibi (%62.7) ve yine yarısından fazlasının otomobil sahibi (%61.7) olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	274	54.4
	Erkek	230	45.6
	Toplam	504	100.0
Eğitim düzeyi	Okuryazar/İlkokul (5 yıl)	67	13.3
	Ortaokul (8 yıl)	63	12.5
	Lise (11 yıl)	134	26.6
	Ön lisans (13 yıl)	68	13.5
	Lisans (15 yıl)	152	30.2
	Yüksek lisans (17 yıl)	16	3.2
	Doktora (21 yıl)	4	0.7
	Toplam	504	100.0
Eşin eğitim düzeyi	Okuryazar/İlkokul (5 yıl)	85	16.8
	Ortaokul (8 yıl)	58	11.5
	Lise (11 yıl)	129	25.6
	Ön lisans (13 yıl)	77	15.3
	Lisans (15 yıl)	133	26.4
	Yüksek lisans (17 yıl)	17	3.4
	Doktora (21 yıl)	5	1.0
	Toplam	1552	100.0
Çalışma durumu	Tam gün çalışıyor	275	54.6
	Yarım gün çalışıyor	46	9.1
	Mevsimlik çalışıyor	5	1.0
	Çalışmıyor	138	27.4
	Emekli	40	7.9
	Toplam	504	100.0
Eşin çalışma durumu	Tam gün çalışıyor	288	57.1
	Yarım gün çalışıyor	39	7.7
	Mevsimlik çalışıyor	9	1.8
	Çalışmıyor	134	26.6
	Emekli	34	6.8
	Toplam	504	100.0
Gelir düzeyini algılama	Ortalamanın çok altında	32	6.3
	Ortalamanın altında	118	23.4
	Ortalama düzeyinde	268	53.2
	Ortalamanın üzerinde	83	16.5
	Ortalamanın çok üzerinde	3	0.6
	Toplam	504	100.0
Konut sahibi olma durumu	Evet	316	62.7
	Hayır	188	37.3

	Toplam	504	100.0	
Otomobil sahibi olma durumu	Evet	311	61.7	
	Hayır	193	38.3	
	Toplam	504	100.0	
Ortalamalar	M (SD)	Min.	Max.	
Yaş	37.56 (11.62)	19	77	
Gelir	6452.59TL (3762.95)	800TL	30000TL	
Ailedeki kişi sayısı	3.48 (1.5)	2	11	2'de
Evlilik yılı	13.18 (11.13)	1	51	
Çocuk sayısı	1.69 (1.55)	0	9	

görüldüğü gibi katılımcıların evlilik kalitesi düzeyleri min.=49 ve mak.=126 arasında değişmekte olup ortalama $M=109.4$ ($SD=15.65$) düzeyindedir. Bu sonuç katılımcıların orta düzeyde evlilik kalitesine sahip olduğunu göstermektedir. Bireylerin öznel refah düzeyleri min.=29 ve mak.=174 arasında değişmekte olup ortalama $M=123.26$ ($SD=39.12$) düzeyindedir. Bu sonuç katılımcıların öznel refahlarının ortalamanın üzerinde olduğunu göstermektedir. Bireylerin finansal refah düzeyleri min.=0 ve mak.=40 arasında değişmekte olup ortalama $M=22.08$ ($SD=6.79$) düzeyindedir. Bu sonuç katılımcıların finansal refahlarının ortalamaya yakın olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Değişkenler	M (SD)	Min.	Max.
Evlilik kalitesi	109.40 (15.65)	49	126
Öznel refah	123.26 (39.12)	29	174
Finansal refah	22.08 (6.79)	0	40

Araştırma modelinde ele alınan “evlilik kalitesi”, “öznel refah”, “gelir” ve “finansal refah” değişkenleri arasındaki korelasyonlar incelenerek “çoklu bağlantılılık” sorunu olup olmadığı değerlendirilmiştir. Kline (2005)’e göre ise değişkenler arası korelasyonun $r>.85$ olması çoklu bağlantılılığı öngörmektedir. Analiz sonucunda “evlilik kalitesi” ile “öznel refah” arasında $r=.43$; “evlilik kalitesi” ile “gelir” arasında $r=.18$ “evlilik kalitesi” ile “finansal refah” arasında $r=.29$, “öznel refah” ile “gelir” arasında $r=.20$, “öznel refah” ile “finansal refah” arasında $r=.34$ ve “gelir” ile “finansal refah” arasında ise $r=.30$ korelasyonlar saptanmıştır. Bu bilgiler ışığında veri setinin çoklu bağlantılılık varsayımını karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Model Kapsamında Yer Alan Değişkenlere İlişkin Pearson Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	Evlilik kalitesi	Öznel refah	Gelir	Finansal refah
Evlilik kalitesi	1.000	.427***	.183***	.291***
Öznel refah		1.000	.196***	.337***
Gelir			1.000	.297***
Finansal refah				1.000

***Değişkenler arası tüm Pearson korelasyon katsayıları istatistiksel bakımdan önemli ($p < .001$)

Öznel refah ve gelir düzeyinin evlilik kalitesine olan etkisinde finansal refah düzeyinin etkisi hiyerarşik regresyon analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu analiz yönteminde Baron ve Kenny (1986) tarafından belirtilen üç aşamalı model yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre;

- İlk olarak bağımsız değişken (gelir ve öznel refah) ile bağımlı değişken (evlilik kalitesi) arasında incelenen regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı olmalıdır. Bu model aynı zamanda aracı değişkenin (finansal refah) yer almadığı modeldir. Bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki standartlaştırılmış regresyon katsayısı c ile gösterilir ve bu da toplam etkiyi ifade etmektedir.
- İkinci modelde bağımsız değişkenin (gelir ve öznel refah) aracı değişkene (finansal refah) olan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olması gerekir eğer anlamlı değilse aracılık olmadığı anlaşılmaktadır.
- Model 3 ise aracı değişkenin modele dahil edildiği modeldir. Aracı değişken modele dahil edildiğinde bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki regresyon katsayısını gösteren c' katsayısına bakılır ve bu katsayı da doğrudan etkiyi göstermektedir. $c = c' + a*b$ denklemindeki $a*b$ ise aracılık etkisini ifade eder yani toplam etkiden doğrudan etki çıkartılarak ulaşılır. Model'e göre c' katsayısı istatistiksel olarak anlamlı değilse tam aracılık, bu katsayı c değerine göre azalmış olmasına karşın istatistiksel olarak anlamlılığını kaybetmediyse kısmi aracılık olduğu sonucuna ulaşılır (Şimşek, 2007; Baron & Kenny, 1986).

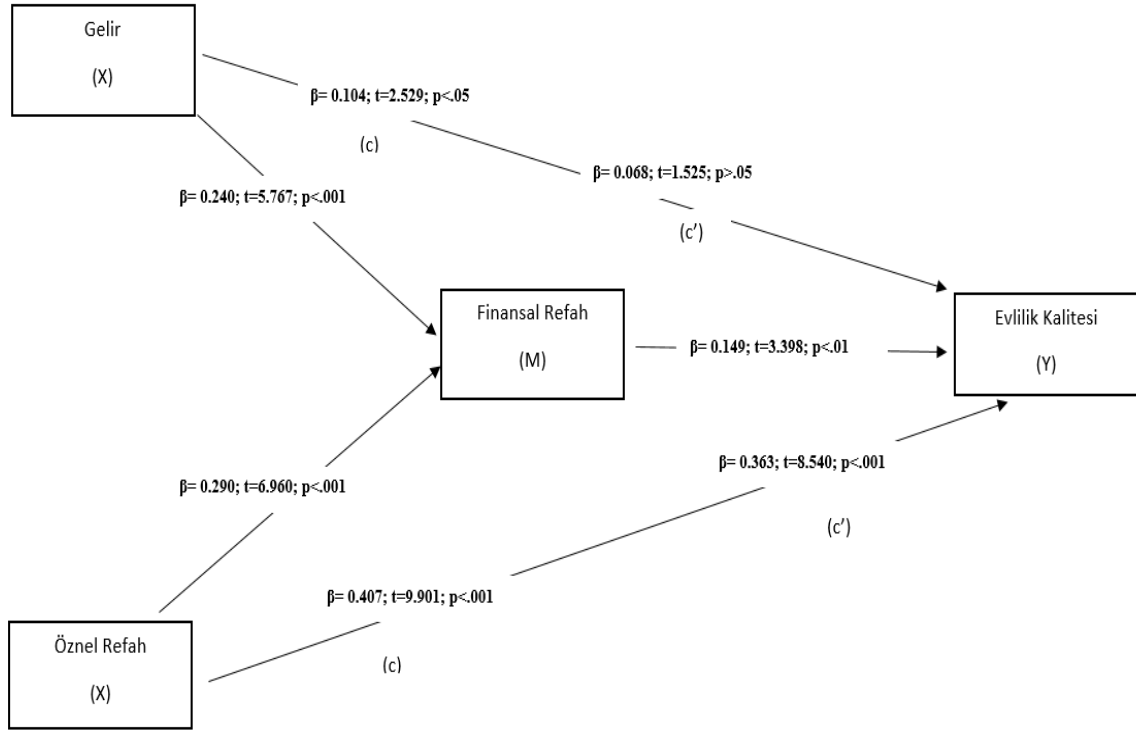
Model 1'e göre gelir ve öznel refah puanlarının evlilik kalitesine olan etkisine ilişkin kurulan regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F=59.395$, $p < .001$). Evlilik kalitesi puanlarındaki değişkenliğin %19.3'ü gelir ve öznel refah ile açıklanmaktadır. Gelir ($\beta=0.104$, $t=2.529$, $p < .05$) ve öznel refahın ($\beta=0.407$, $t=9.901$, $p < .05$) evlilik kalitesini pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı etkilediği saptanmıştır. Gelir ve öznel refah puanlarının her birinde olan 1 birimlik artış evlilik kalitesi puanlarında sırasıyla 0.104 ve 0.407 birimlik artış sağlamaktadır. Gelir için toplam etki 0.104 ve öznel refah için ise 0.407'dir.

Model 2'ye göre de gelir ve öznel refah puanlarının finansal refaha olan etkisine ilişkin kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=50.655$, $p < .001$). Finansal refah puanlarındaki değişkenliğin %16.9'u gelir ve öznel refah ile açıklanmaktadır. Gelir ($\beta=0.240$, $t=5.767$, $p < .05$) ve öznel refahın ($\beta=0.290$, $t=6.960$, $p < .05$) finansal refahı pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı etkilediği saptanmıştır.

Gelir ve öznel refah puanlarının her birinde olan 1 birimlik artış finansal refah puanlarında sırasıyla 0.240 ve 0.490 birimlik artış sağlamaktadır.

Model 3'e göre aracı değişken olan finansal refahın modele dahil edildikten sonraki kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=44.283$, $p<.001$). Evlilik kalitesi puanlarındaki değişkenliğin %21.1'i gelir, öznel refah ve finansal refah puanları tarafından açıklanmaktadır. Öznel refah ($\beta=0.363$, $t=8.540$, $p<.05$) ve finansal refahın ($\beta =0.149$, $t=3.998$, $p<.01$) evlilik kalitesini istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde etkilediği saptanmıştır. Ancak model 3'te gelirin evlilik kalitesine olan etkisi anlamlı bulunmamıştır ($\beta=0.068$, $t=1.525$, $p>.05$). Öznel refah ve finansal refah puanlarının her birinde olan 1 birimlik artış evlilik kalitesi puanlarında sırasıyla 0.363 ve 0.149 birimlik artış sağlamaktadır.

Model 1 ile 3 arasında açıklanan varyans farkı 0.018 olarak elde edilmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.001$). Gelirin evlilik kalitesine olan etkisinde finansal refah için tam aracılık söz konusudur. Bunun nedeni model 1 için gelir ve finansal refah arasındaki standartlaştırılmış regresyon katsayısı (c) 0.692 olup finansal refah modele eklendiğinde bu katsayı (c') 0.068 olup anlamlılığını yitirmiştir. Öznel refahın evlilik kalitesine olan etkisinde ise finansal refah için kısmi aracılık söz konusudur. Bunun nedeni model 1 için öznel refah ve finansal refah arasındaki standartlaştırılmış regresyon katsayısı (c) 0.407 olup finansal refah modele eklendiğinde bu katsayı (c') 0.363 olup hala istatistiksel olarak anlamlıdır (Şekil 1).

Şekil 1. Aracılık Modeli

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Aile, dolayısıyla evlilik kurumu, finansal bir birim olarak toplumlarda yer almaktadır. Değişen dünyada sosyal normlardan ya da makroekonomik istikrarsızlıktan kaynaklanan finansal konular çoğu çift için endişe kaynağı olmakla birlikte çatışmalara da neden olan bir olgudur. Evli bireylerin ilişki memnuniyetlerinde ve buna bağlı evlilik kalitelerinde önemli bileşen, finansal konulara ilişkin yaşanan tartışmalardır. Finansal konular çiftlerin evlilik kalitesini etkilemektedir. Bu anlamda, daha yüksek ilişki kalitesi bireylerin, çiftlerin ve ailelerin öznel refahına katkı sağlamaktadır (Mao vd., 2017; Sorenson, 2016). Buradan yola çıkarak finansal refahın evlilik kalitesi ve öznel refah arasındaki aracı rolünü anlamak önemli bir konudur. Bu çalışma evli bireylerin evlilik kaliteleri ile öznel ve finansal refahları arasındaki ilişkiyi ve evlilik kaliteleri ile öznel refahları arasındaki ilişkiye finansal refahın aracılık edip etmediğini belirlemek amacıyla 504 bireyden elde edilen veriler üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmada evlilik kalitesi model testi kapsamında yanıtı aranan “evli bireylerin evlilik kaliteleri ile öznel refahları arasındaki ilişki belirlenip bu ilişkiye finansal refahın aracılık edip etmediği” sorusuna ilişkin ortaya çıkan bulgulara göre; gelir ve öznel refah bireylerin evlilik

kalitesini pozitif yönde anlamlı olarak etkilemektedir. Bu sonuca göre bireylerin gelir ve öznel refah düzeyleri arttıkça evlilik kaliteleri de yükselmektedir. Gelir ve öznel refah aynı zamanda bireylerin finansal refahlarını da pozitif yönde anlamlı olarak etkilemektedir. Bireylerin gelir ve öznel refah düzeyleri arttıkça finansal refah düzeyleri de artmaktadır. Finansal refah modele eklendikten sonra öznel refah ve finansal refahın evlilik kalitesini pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği saptanmıştır. Bireylerin öznel ve finansal refahları arttıkça evlilik kaliteleri de artmaktadır. Buna karşın finansal refah modele eklendikten sonra gelir ve evlilik kalitesi arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bu sonuca göre gelirin evlilik kalitesine olan etkisinde finansal refahın tam aracılık ettiği, öznel refahın evlilik kalitesine olan etkisinde ise finansal refahın kısmi aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Literatür incelendiğinde konuya ilişkin yapılan çalışmalar daha çok, ailede yaşanan ekonomik sıkıntıların ve eşin parayı ne kadar iyi idare ettiğine dair algıların bireylerin evlilik kalitesine etkisi üzerinedir. Bireyler, eşlerinin parayı iyi idare etmediğini hissettiklerinde, daha düşük düzeyde evlilik mutluluğu ifade etmektedir (Britt vd., 2008). Daha önce yapılan araştırmaların sonuçları ile uyumlu olarak çalışmada finansal refah ile evlilik kalitesi arasında doğrusal ilişki bulunmuş olup yapılan araştırmalarda genel öznel refahları yüksek bireylerin evlilik doyumlarının da yüksek olduğu saptanmıştır (Çağ & Yıldırım, 2018; Çelik, 2013). Araştırmanın sonuçlarına benzer şekilde, Fincham ve Beach'e (2006) göre, gelir düzeyi evlilik kalitesi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Dew ve Dakin'e (2011) göre evlilikte çatışmaların ana sebebi çiftler arasında yaşanan ekonomik temelli anlaşmazlıklardır. Bullock ve Williams (2019) çalışmalarında hem yüksek finansal refahın hem de düşük finansal baskıların yaşanması durumunda daha fazla evlilik doyumunu öngörmektedir. Grable, Britt ve Cantrell'a (2007) göre de para, çoğunlukla çiftler arasında düş kırıklığı ve güç savaşı ile neticelenmekte ve bu durum sonucunda ise evlilik kalitesi olumsuz olarak etkilemektedir. Araştırmanın sonuçlarına paralel olarak Thoresen ve Goldsmith'in (1987) çalışma bulgularında da finansal refah ile evlilik kalitesi ve genel refah arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar daha önce yapılan araştırmaların sonuçlarını destekler niteliktedir.

Bu araştırma çevrimiçi ankete katılan evli bireylerle sınırlıdır. Çalışmanın katılımcılarını farklı gelir, yaş ve eğitim düzeyine sahip bireyler oluştursa da örneklemin ana kitleyi tam olarak açıklayamayacak olması sınırlılıklardan biridir.

Bu sebeple araştırma kapsamında ulaşılan bulgular benzer özelliklerle nitelenen gruplara genellenebilir. Bazı sınırlılıkları olmasına karşın, çalışma, alanyazına katkı sağlayan ve politika yapıcıların, aileye ilişkin çalışan uzmanların, eğitimcilerin, araştırmacı ve akademisyenlerin yararlanabileceği bir referans olabilir.

Araştırmanın bulgularından yola çıkarak, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile Danışma Merkezleri, Halk Eğitim Merkezleri gibi kurum ve kuruluşlarda aileyi koruyan politika uygulamaları kapsamında konuya ilişkin eğitim ve danışma hizmetleri gibi evlilik yaşantısını geliştirmeye ilişkin hizmetlerin genişletilmesi yerinde olacaktır. Toplumun temel yapı taşı olan evlilik kurumunun devamlılığı ve kalitesini arttırmaya yönelik eşlerin birlikte katılacağı “finansal yönetim, evlilik kalitesi, evlilikte iletişim, problem çözme” gibi konuları içeren “yetişkin eğitim programları” uygulanması yararlı olabilir. Çiftlerin rasyonel kararlar alabilmesinin yolu finansal bilgidir. İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından eşlere finansal danışmanlık hizmeti verilebilir. Finansal bilgiye sahip çiftler, ekonomik sıkıntılarını beraber ve daha kolay halledebilecektir. Bu bağlamda da evlilik yaşamından alınan doyum evlilik kalitesini yükseltecektir.

Ülkemizdeki boşanma oranlarındaki artış göz önünde bulundurulduğunda, konuya ilişkin çalışmalar yapmak gerekli olmaktadır. Aile içerisinde evlilik kalitesini hatta bireylerin yaşam kalitesini etkileyen durumlar günden güne yaygınlaşmakta, bu hususlara ilişkin çok sayıda haber basında yer almaktadır. Bu nedenle özne ve finansal refahın evlilik kalitesi üzerindeki etkisi nedeniyle aile kurumunu dolayısıyla da evlilik kurumunu sürekli ve sağlıklı kılmak için bilimsel bulguların ışığında araştırmaların yaygınlaşması önemli ve gerekli görünmektedir. Daha önce evli bireylerin evlilik kalitesi, finansal refah ve özne refahları arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin ülkemizde yapılan çalışmaların literatürde az olduğu görülmektedir. Bu bağlamda gelecek çalışmalar için konunun cinsiyet, çocuk sayısı, kadının çalışma durumu gibi değişkenlerle birlikte ele alınması, daha geniş örneklem ile sosyo-ekonomik düzeylere göre karşılaştırmalar yapılması ve nitel soruları da dahil ederek karma yöntem yoluyla çalışmalar yapılması önerilebilir. Böylece konuya ilişkin literatür zenginleştirilebilir.

Kaynakça

- Arshad, M., Mohsin, M. N., and Mahmood K. (2014). Marital Adjustment and Life Satisfaction Among Early and Late Marriages. *Journal of Education And Practise*, 5(17), 83-90.
- Aytaç, I.A. and Rankin, B.H. (2009). Economic Crisis and Marital Problems in Turkey: Testing The Family Stress Model. *Journal of Marriage and Family*, 71, 756-767.
- Bacanlı, H. (2001). Eş Tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Baron, R. M. and Kenny, D. A. (1986). The Moderator-Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, and Statistical Considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1173-1182.
- Bognar, G. (2005). The Concept of Quality of Life. *Social Theory and Practise*, 31(4), 561-580.
- Britt, S., Grable, J. E., Briana, S., Goff, N. and White, M. (2008). The Influence of Perceived Spending Behaviors on Relationship Satisfaction. *Financial Counseling and Planning* 19, 31-43.
- Bullock, A. and Williams, L. (2019). Predicting Canadian Armed Forces Service Couples' Marital Satisfaction: Roles of Financial Well-Being and Financial Strain, *Journal of Military, Veteran and Family Health*, 5(1), 63-70.
- Clark-Nicolas, P. and Gray-Little, B. (1991). Effects of Economic Resources on Marital Quality in Black Married Couples. *Journal of Marriage and Family*, 53(3), 645-655.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2018). Evlilik Doyumunda Öznel İyi Olma: Yaşam Doyumu ve İyimserliğin Rolü. *Turkish Studies*, 13(4), 203-224.
- Çelik, E. (2013). Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 249-261.
- Çetinkaya, E. (2022). *Psikolojik Esneklik, Öz Şefkat, Algılanan Stres ve Evlilik Kalitesinin Bazı Demografik Değişkenler ve Aralarındaki İlişki Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans tezi, Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Çopur, Z. ve Eker, I. (2014). The Relationship Between Financial Issues and Maritalrelationship, *International Journal of Arts & Sciences*, 7(5), 683-698.
- Çopur, Z., and Ruiz-Menjivar, J. (2018). *Exploring The Relationship Between Time Perspective and Financial Well-Being: An Empirical Study in Turkey*. Presented at the 2018 The American Council of Consumer Interests (ACCI) Conference. 17-19 May, Clearwater, FL, USA.
- Consumer Financial Protection Bureau (2015). *Financial Well-Being: The Goal of Financial Education*. Washington, DC: CFPB.
- Dew, J. and Dakin, J. (2011). Financial Disagreements and Marital Conflict Tactics. *The Journal of Financial Therapy*, 2(1), 23-42.
- Diener, E. (1984). Subjective Well-being. *Psychological Bulletin*, 95, 542-575.
- Fattore, T. (2020). Well-Being and Quality of Life as Resources for Teaching Sociology. G. H. Tonon (Ed.), *Teaching Quality of Life in Different Domains* içinde (43-60, ss). Springer: Switzerland.

- Fincham, F. D. and Beach, S. R. H. (2006). Relationship satisfaction (Chapter 31). In Vangelisti, A. L. and Perlman, D. (Eds.). *The Cambridge Handbook of Personal Relationships*. United States of America: Cambridge University Press.
- Friedman, P. (2020). *The Best Definition of Marriage: The True Meaning of Marriage*. Erişim tarihi: 28 Ağustos 2022: <https://themarriagefoundation.org/marriage-definition>.
- Glenn, N.D. (1998). The Course of Marital Success And Failure in Five American 10 Year Marriage Cohorts. *Journal of Marriage and Family*, 60, 569-576.
- Grable, J.E., Britt,S. and Cantrell, J. (2007). An Exploratory Study of The Role Financial Satisfaction Has on The Thought of Subsequent Divorce. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 36(2), 130-150.
- Gürel, B. (2016). *Ekonomik Faktörlerin Evlilik Kalitesine Etkisi: Bir Dyadic Model Testi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gürel, B. ve Çopur, Z. (2020). Evlilik Kalitesi Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 30-42.
- Gürel, B. ve Çopur, Z. (2021). Ekonomik Faktörlerin Evlilik Kalitesine Etkisi: Bir Dyadic Model Testi, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(52), 631-668.
- Hashmi, H. A., Khurshid, M., and Hassan, I. (2006). Marital Adjustment, Stress, and Depression Among Working and Non-Working Married Women. *Internet Journal of Medical*, 2(1), 19-26.
- Headey, B., Veenhoven, R. and Wearing, A. (1991). Top-Down Versus Bottom-Up Theories of Subjective Well-Being. *Social Indicators Research*, 24(1), 81–100.
- Kansky, J. and Diener, E. (2017). Benefits of Well-Being: Health, Social Relationships, Work, and Resilience, *Journal of Positive Psychology and Wellbeing*, 1(2), 129-169.
- Kansız, M. ve Arkar, H. (2011). Mizaç ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (2nd ed.). New York: The Guilford Press.
- Kodan, S. (2013). *Evli Bireylerin Evlilik Kalitesi Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Lui, P.P. and Fernando, G.A. (2018). Development and Initial Validation of a Multidimensional Scale Assessing Subjective Well-Being: The Well-Being Scale (WeBS), *Psychological Reports*, 121(1), 135–160.
- Mao, D. M., Danes, S. M., Serido, J. and Shim, S. (2017). Financial Influences Impacting Young Adults' Relationship Satisfaction: Personal Management Quality, Perceived Partner Behavior, and Perceived Financial Mutuality. *Journal of Financial Therapy*, 8(2), 23- 41.
- Özaydınlık, Ş. (2014). *Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Kişilik Özellikleri ve Romantik İlişkilerindeki Sosyal İlginin İncelenmesi*, Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özgüven, İ. E. (2010). *Ailede İletişim ve Yaşam*, Pdrem Yayınları.
- Özgül, K. (1996). *Evlilik Raporu*, Altın Kitaplar Yayınevi, 3. Baskı, Ankara.

- Papp, L. M., Cummings, E. M. and Goeke-Morey, M. C. (2009). For Richer, For Poorer: Money As A Topic Of marital Conflict in The Home. *Family Relations*, 58, 91-103.
- Seligman, M. E. P. (2007). *Gerçek Mutluluk* (S. Kunt Akbaş ve E. Köroğlu, Çev. Ed.). Ankara: HYB Basım Yayın.
- Sorenson, E. D. (2016). *Couples' Financial Management and Marital Quality: A Phenomenological Inquiry*. Master of Science, Iowa State University, Iowa.
- Spanier, G. B., and Lewis, R. A. (1980). Marital Quality: A Review of The Seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 42(4), 825-839.
- Şimşek, O. F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş. Ekinoks, Ankara.
- Taft, M., Hosein, Z., Mehrizi, S. and Roshan, A. (2013). The Relation between Financial Literacy, Financial Wellbeing and Financial Concerns. *International Journal of Business and Management*, 8(11), 63-75.
- Thoresen, R. J. and Goldsmith, E.B. (1987) The Relationship between Army Families' Financial Well-Being and Depression, General Well-Being, and Marital Satisfaction, *The Journal of Social Psychology*, 127(5), 545-547.
- Veenhoven, R. (2012). Happiness, also known as “Life satisfaction” and “Subjective well-being” (Chapter 3) In Land, K. C, Michalos, A. C. and Sirgy, M. J. (Eds.) *Handcook of Social Indicators and Quality Of Life Research*. New York: Springer Press, (Pp: 63-77).
- Wilcox W. B. (2009). The State of our Unions Marriage in America 2009. *Money and Marriage*. National Marriage Project, University of Virginia.
- Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan Bireye İnsan Resimleri*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Zapf, W. (1984). Welfare Production: Public Versus Private, *Social Indicators Research*, 14(3), 263-274.